

Oikeustapauskokoelma

Asia C-91/20

LW

vastaan

Saksan liittotasavalta

(Ennakkoratkaisupyyntö – Bundesverwaltungsgericht)

Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 9.11.2021

Ennakkoratkaisupyyntö – Turvapaikka-asioita ja toissijaista suojelua koskeva yhteinen politiikka – Vaatimukset kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittämiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi – Direktiivi 2011/95/EU – 3 ja 23 artikla – Suotuisimmat säännökset, joita jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai säätää ulottaakseen oikeuden turvapaikkaan tai toissijaiseen suojeluun koskemaan myös kansainväliseen suojeluun oikeutetun henkilön perheenjäseniä – Pakolaisaseman myöntäminen alaikäiselle lapselle hänen vanhemmastaan johdettuna oikeutena – Perheen yhtenäisyyden säilyttäminen – Lapsen etu

1. *Rajavalvonta, turvapaikka ja maahanmuutto – Turvapaikkapolitiikka – Pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema – Direktiivi 2011/95 – Pakolaisen ominaisuus – Käsite – Kumulatiiviset edellytykset – Kolmannen maan kansalaisen vaara joutua vainotuksi ja jääminen ilman kansalaisuusmaansa suojaa*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95 2 artiklan d alakohta)

(ks. 29 ja 30 kohta)

2. *Rajavalvonta, turvapaikka ja maahanmuutto – Turvapaikkapolitiikka – Pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema – Direktiivi 2011/95 – Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkintamenettely – Tosiseikkojen ja olosuhteiden arviointi – Hakijan perheenjäsenen kohdistuvien vainotuksi joutumisen uhkien ja vakavien haittojen huomioon ottaminen*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95 johdanto-osan 36 perustelukappale)

(ks. 35 kohta)

3. *Rajavalvonta, turvapaikka ja maahanmuutto – Turvapaikkapolitiikka – Pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema – Direktiivi 2011/95 – Suotuisimmat säännökset – Kansallinen säännöstö, jonka mukaan pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema voidaan ulottaa koskemaan myös tällaisen aseman saaneen henkilön perheenjäseniä – Hyväksyttävyyys – Edellytykset – Vaatimus tämän pakolaisaseman ulottamisen ja kansainvälisen suojelun*

logiikan välisestä yhteydestä – Rajat – Henkilö, johon sovelletaan direktiivissä säädettyä poissulkemislauseketta, tai henkilö, jolla on kansalaisuutensa tai henkilökohtaisen oikeudellisen asemansa perusteella oikeus saada jäsenvaltiossa kohtelua, joka on parempaa kuin kohtelu, joka seuraa pakolaisaseman ulottamisesta koskemaan myös häntä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95 johdanto-osan 14 perustelukappale, 3 artikla ja 23 artiklan 1 ja 2 kohta)

(ks. 38–41, 43–46, 48, 49 ja 54 kohta)

4. *Rajavalvonta, turvapaikka ja maahanmuutto – Turvapaikkapolitiikka – Pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema – Direktiivi 2011/95 – Perusoikeuksien kunnioittaminen – Oikeus perhe-elämän kunnioittamiseen – Velvollisuus ottaa lapsen etu huomioon (Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artikla ja 24 artiklan 2 kohta; Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95 johdanto-osan 16 perustelukappale ja 23 artiklan 2 kohta)*

(ks. 55 kohta)

Tiivistelmä

Yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä ei lähtökohtaisesti ole esteenä sille, että jäsenvaltio ulottaa automaattisesti johdettuna oikeutena ja perheen yhtenäisyyden säilyttämiseksi pakolaisaseman koskemaan myös kyseisen aseman saaneen vanhemman alaikäistä lasta

Pääasian valittaja LW, joka on Tunisian kansalainen, on syntynyt Saksassa vuonna 2017. Hänen tunisialaisen äitinsä turvapaikkahakemus ei ole menestynyt. Hänen syyrialaiselle isälleen on myönnetty pakolaisasema vuonna 2015. LW:n nimissä tehty turvapaikkahakemus hylättiin Bundesamt für Migration und Flüchtlingen (liittovaltion maahanmuutto- ja pakolaisvirasto, Saksa) päätöksellä.

Koska LW ei voittanut asiaa tästä päätöksestä nostettua kannetta käsitelleessä tuomioistuimessa, hän teki kyseisen tuomioistuimen tuomiosta Revision-valituksen ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli Bundesverwaltungsgerichtiin (liittovaltion ylin hallintotuomioistuin, Saksa).

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, ettei LW:llä ole omaa oikeutta vaatia pakolaisaseman myöntämistä. Hän voisi näet saada tehokasta suojaa Tunisiassa eli kansalaisuusmaassaan. LW täyttää kuitenkin edellytykset, jotka kansallisessa lainsäädännössä¹ on asetettu pakolaisaseman myöntämiseksi johdettuna oikeutena ja perheen suojelemiseksi turvapaikkamenettelyssä sellaisen vanhemman, jolle kyseinen asema on myönnetty, alaikäiselle naimattomalle lapselle. Kyseisen lainsäädännön mukaan pakolaisasema olisi myönnettävä myös lapselle, joka on syntynyt Saksassa ja jolla on toisen vanhempansa takia sellaisen kolmannen maan kansalaisuus, jonka alueella hän ei joutuisi vainotuksi.

¹ Nyt käsiteltävässä asiassa turvapaikkalain (Asylgesetz), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 26 §:n 2 ja 5 momentti. Näissä säännöksissä, kun niitä tulkitaan yhdessä, säädetään, että pakolaisen alaikäisen naimattoman lapsen katsotaan hänen pyynnöstään olevan kansainväliseen suojeluun oikeutettu henkilö, kun hänen vanhempansa saama asema on lopullinen.

Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, onko tällainen Saksan oikeuden tulkinta yhteensopiva direktiivin 2011/95² kanssa, se on lykännyt asian käsittelyä pyytääkseen unionin tuomioistuinta tulkitsemaan kyseisen direktiivin 3 artiklaa³ ja 23 artiklan 2 kohtaa.⁴ Unionin tuomioistuin vastaa suuressa jaostossa antamassaan tuomiossa, että nämä säännökset eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio myöntää suotuisampien kansallisten säännösten nojalla sellaisen kolmannen maan kansalaisen alaikäiselle naimattomalle lapselle, joka on saanut pakolaisaseman, johdettuna oikeutena perheen yhtenäisyyden säilyttämiseksi pakolaisaseman, myös silloin, kun lapsi on syntynyt kyseisen jäsenvaltion alueella ja hänellä on toisen vanhempansa takia sellaisen kolmannen maan kansalaisuus, jonka alueella hän ei joutuisi vainotuksi. Tällaisten kansallisten säännösten yhteensopivuus direktiivin 2011/95 kanssa edellyttää kuitenkin, että lapsi ei kuulu minkään kyseisessä direktiivissä tarkoitettun poissulkemisperusteen piiriin ja että hänellä ei ole kansalaisuutensa tai muun hänen henkilökohtaiselle oikeudelliselle asemalleen ominaisen seikan vuoksi oikeutta saada mainitussa jäsenvaltiossa kohtelua, joka on parempaa kuin pakolaisaseman myöntämiseen perustuva kohtelu.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Ensinnäkin unionin tuomioistuin toteaa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa oleva lapsi ei täytä edellytyksiä sille, että hänelle henkilökohtaisesti myönnetään pakolaisasema direktiivillä 2011/95 käyttöön otetun järjestelmän nojalla.

Mainitusta direktiivistä näet seuraa, että pakolaisen ominaisuus edellyttää kahden sellaisen edellytyksen täyttymistä, jotka liittyvät yhtäältä pelkoon joutua vainotuksi ja toisaalta jäämiseen ilman kolmannen maan, jonka kansalainen asianomainen on, suojaa vainoksi katsottavia tekoja vastaan. LW voisi kuitenkin saada tehokasta suojaa Tunisiassa. Unionin tuomioistuin muistuttaa tässä yhteydessä, että direktiivillä 2011/95 käyttöön otetun järjestelmän nojalla kansainvälistä suojelua koskevaa omaan oikeuteen perustuvaa hakemusta ei voida hyväksyä pelkästään sillä perusteella, että hakijan perheenjäsenellä on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi tai hän on todellisessa vaarassa kärsiä vakavaa haittaa, kun on osoitettu, että huolimatta hänellä kyseiseen perheenjäseneseen olevasta suhteesta ja tästä pääsääntöisesti johtuvasta erityisestä haavoittuvuudesta hakija ei itse altistu vainotuksi joutumisen tai vakavan haitan kärsimisen uhkille.⁵

Toiseksi unionin tuomioistuin huomauttaa, ettei direktiivissä 2011/95 säädetä siitä, että pakolaisasema ulotetaan johdettuna oikeutena koskemaan myös pakolaisen perheenjäseniä, jotka eivät henkilökohtaisesti täytä tämän aseman myöntämisedellytyksiä. Kyseisen direktiivin 23 artiklassa näet edellytetään ainoastaan, että jäsenvaltiot mukauttavat kansallista oikeuttaan siten, että tällaisilla perheenjäsenillä on, jos tämä on mahdollista näiden perheenjäsenten henkilökohtainen oikeudellinen asema huomioon ottaen, oikeus hakea tiettyjä etuuksia, joihin kuuluvat muun muassa oleskeluluvan myöntäminen tai mahdollisuus työntekoon ja joiden tarkoituksena on perheen yhtenäisyyden säilyttäminen. Jäsenvaltioiden velvollisuus säätää

² Vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU (EUVL 2011, L 337, s. 9).

³ Kyseisessä säännöksessä säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuudesta säätää suotuisampia säännöksiä sen määrittämiseksi, kuka määritellään pakolaiseksi, sekä kansainvälisen suojelun sisällön määrittelemiseksi, kunhan nämä säännökset ovat yhteensopivat direktiivin kanssa.

⁴ Kyseisessä säännöksessä, jonka tarkoituksena on varmistaa kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheen yhtenäisyyden säilyttäminen silloin, kun perheenjäsenet eivät henkilökohtaisesti täytä tällaisen suojelun myöntämisen edellytyksiä, säädetään tiettyjen suojelua saavalle henkilölle myönnettyjen etuuksien ulottamisesta koskemaan perheenjäseniä.

⁵ Ks. tuomio 4.10.2018, Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801, 50 kohta).

mahdollisuudesta saada nämä etuudet ei myöskään ulotu kansainvälistä suojelua saavan henkilön lapsiin, jotka ovat syntyneet vastaanottavassa jäsenvaltiossa kyseisessä jäsenvaltiossa muodostetussa perheessä.

Kolmanneksi ratkaistaessa sitä, voiko jäsenvaltio kuitenkin myöntää pakolaisaseman LW:n tilanteen kaltaisessa tilanteessa olevalle lapselle johdettuna oikeutena perheen yhtenäisyyden säilyttämiseksi, unionin tuomioistuin huomauttaa, että direktiivin 2011/95 3 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää suotuisampia säännöksiä sen määrittämiseksi, kuka määrittellään pakolaiseksi, kunhan nämä säännökset ovat yhteensopivat kyseisen direktiivin kanssa.

Tällaiset säännökset ovat ristiriidassa direktiivin kanssa erityisesti, jos niillä on tarkoitus myöntää pakolaisasema sellaisille kolmansien maiden kansalaisille, jotka ovat tilanteissa, joilla ei ole mitään yhteyttä kansainvälisen suojelun logiikkaan.⁶ Pakolaisaseman automaattisella ulottamisella koskemaan johdettuna oikeutena myös pakolaisaseman saaneen henkilön alaikäistä lasta riippumatta siitä, täyttääkö kyseinen lapsi henkilökohtaisesti pakolaisaseman myöntämisedellytykset, silloinkin, kun lapsi on syntynyt vastaanottavassa jäsenvaltiossa, – mistä säädetään pääasiassa kyseessä olevassa lainsäädännössä pakolaisten perheen yhtenäisyyden säilyttämiseksi – on kuitenkin yhteys kansainvälisen suojelun logiikkaan.

Unionin tuomioistuin toteaa, että voi silti olla tilanteita, joissa pakolaisaseman automaattinen ulottaminen koskemaan johdettuna oikeutena perheen yhtenäisyyden säilyttämiseksi myös pakolaisen alaikäistä lasta, ei tästä yhteydestä huolimatta olisi yhteensopivaa direktiivin 2011/95 kanssa.

Yhtäältä kyseisen direktiivin 3 artiklaan sisältyvä varaus on siten esteenä sille, että jäsenvaltio säätää säännöksiä, joilla pakolaisasema myönnetään henkilölle, jolle se on jätetty myöntämättä saman direktiivin 12 artiklan 2 kohdan nojalla. Pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan tällaiset henkilöt eivät kuitenkaan voi hyötyä pakolaisaseman ulottamisesta koskemaan myös heitä.

Toisaalta direktiivin 2011/95 23 artiklan 2 kohdassa esitetty varaus estää sen, että kansainvälistä suojelua saavalle henkilölle myönnetyt etuudet ulotetaan koskemaan myös kyseisen henkilön perheenjäseniä, jos tämä ei olisi mahdollista mainitun perheenjäsenen henkilökohtainen oikeudellinen asema huomioon ottaen. Unionin tuomioistuin täsmentää tämän varauksen ulottuvuutta, ja toteaa, että varaus on noudatettava myös silloin, kun jäsenvaltio soveltaa kyseisen direktiivin 3 artiklan nojalla annettuja suotuisampia säännöksiä, joiden nojalla kansainvälistä suojelua saavalle henkilölle myönnetty asema ulotetaan automaattisesti koskemaan myös hänen perheenjäseniään tällaisen suojelun myöntämisen edellytysten täyttymisestä riippumatta.

Kansainvälistä suojelua saavan henkilön lapsen, joka ei henkilökohtaisesti täytä tällaisen suojelun myöntämisen edellytyksiä, henkilökohtaisen oikeudellisen aseman kanssa olisi tältä osin yhteensopimatonta se, että direktiivin 2011/95 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen etuudet tai tällaista suojelua saavalle henkilölle myönnetty asema ulotettaisiin koskemaan myös tätä lasta, jos kyseisellä lapsella on vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisuus tai muu kansalaisuus, jonka perusteella hänellä on – kun otetaan huomioon kaikki hänen henkilökohtaiselle oikeudelliselle asemalleen ominaiset seikat – oikeus saada kyseisessä jäsenvaltiossa kohtelua, joka on parempaa

⁶ Ks. tuomio 4.10.2018, Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801, 71 kohta).

kuin tällaisesta ulottamisesta seuraava kohtelu. Kyseisessä direktiivin 2011/95 23 artiklan 2 kohdassa olevan varauksen tulkinnassa otetaan huomioon lapsen etu, jonka valossa mainittua säännöstä on tulkittava ja sovellettava.

Nyt käsiteltävässä asiassa ei kuitenkaan vaikuta siltä, että LW:llä olisi Tunisian kansalaisuutensa tai muun hänen henkilökohtaiselle oikeudelliselle asemalleen ominaisen seikan vuoksi oikeus saada Saksassa kohtelua, joka on parempaa kuin kohtelu, joka seuraa siitä, että hänen isälleen myönnetty pakolaisasema ulotetaan koskemaan johdettuna oikeutena myös häntä.

Lopuksi unionin tuomioistuin täsmentää, että sen yhteensopivuus direktiivin 2011/95 kanssa, että kyseessä olevan kaltaisia suotuisampia kansallisia säännöksiä sovelletaan LW:n tilanteen kaltaiseen tilanteeseen, ei riipu siitä, onko LW:n ja hänen vanhempiensa mahdollista asettua Tunisiaan. Koska kyseisen direktiivin 23 artiklan tarkoituksena on se, että pakolainen voi käyttää kyseisen aseman perusteella saamiaan oikeuksia samalla kun hän säilyttää perheensä yhtenäisyyden vastaanottavassa jäsenvaltiossa, sillä, että LW:n perheellä on mahdollisuus asettua Tunisiaan, ei voida perustella sitä, että kyseisen säännöksen 2 kohtaan sisältyvä varaus ymmärrettäisiin siten, ettei hänelle voida myöntää pakolaisasemaa, koska tällainen tulkinta merkitsisi sitä, että hänen isänsä luopuu hänelle Saksassa annetusta oikeudesta turvapaikkaan.